

โรคตุ่มน้ำพองจากภูมิคุ้มกัน

ศ.พญ.กนกวลีย์ กุลทนนท์

รศ.พญ.ปภาพิต ตูจันดา

รศ.พญ.ลีนา จุฬาโรจน์มนตรี

สาขาวิชาโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยา

ภาควิชาตจวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล

โรคตุ่มน้ำพองจากภูมิคุ้มกัน

เป็นโรคที่ระบบภูมิคุ้มกันทำงานผิดปกติ เกิดการสร้างสารโปรตีนกลุ่มอิมมูโนโกลบูลินไปทำลายการยึดเกาะกันของเซลล์ผิวหนัง จึงเกิดการแยกตัวของผิวหนังในชั้นหนังกำพร้า หรือบริเวณรอยต่อระหว่างหนังกำพร้าและหนังแท้ ทำให้เกิดตุ่มน้ำพองขึ้นที่ผิวหนังหรือเยื่อต่างๆ เช่น ในปาก เป็นต้น ตัวอย่างของโรคเหล่านี้คือ โรคเพมฟิกัส (Pemphigus) เพมฟิกอยด์ (Bullous pemphigoid)

อาการ และอาการแสดง

โรคกลุ่มนี้บางชนิดพบในวัยเด็ก บางชนิดพบในผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ พบได้ทั้งเพศหญิงและชาย อาการคือ มีตุ่มน้ำพองขนาดต่างๆ เกิดขึ้นที่ผิวหนัง บางรายอาจเกิดที่เยื่อต่างๆร่วมด้วย เมื่อตุ่มน้ำแตกจะเกิดแผล หรือรอยถลอก ทำให้มีอาการเจ็บ ถ้าเกิดตุ่มน้ำพองหรือแผลในปากจะทำให้เจ็บแสบ กลืนอาหารไม่สะดวก บางรายผิวหนังที่ถลอกหรือเป็นแผล อาจเกิดการติดเชื้อแบคทีเรียเป็นหนอง ถ้าเป็นรุนแรง เชื้อโรคอาจเข้าสู่กระแสเลือดทำให้มีไข้ หรืออาการอื่นๆได้

สาเหตุ

เกิดจากความผิดปกติของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ร่วมกับมีปัจจัยทางพันธุกรรม หรือสิ่งแวดล้อมอื่น เช่น เชื้อโรคหรือสารเคมี เป็นปัจจัยกระตุ้น

อย่างไรก็ตามโรคตุ่มน้ำพองจากภูมิคุ้มกันไม่ใช่โรคติดต่อ

โรคตุ่มน้ำพองบริเวณมือ

การรักษา

โรคตุ่มน้ำพองชนิดเพิ่มพิกัส และ เพิ่มพิกอยด์มียาหลักที่ใช้ในการรักษา คือ ยาเพรดนิโซโลน (prednisolone) ซึ่งจะเริ่มยาด้วยขนาดสูงก่อน เมื่อควบคุมโรคได้แล้วจึงค่อยลดขนาดยาลง การปรับขนาดของยาต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์

ถ้าผู้ป่วยเกิดอาการข้างเคียงระหว่างรับประทานยา ต้องรีบปรึกษากับแพทย์ผู้ดูแลเพื่อพิจารณาปรับขนาดยา หรือเปลี่ยนไปใช้ยากลุ่มอื่น ซึ่งยากลุ่มอื่นๆที่ใช้ ได้แก่ dapsone ยากดภูมิคุ้มกัน(cytotoxic drugs)

ระยะเวลาที่จะสามารถคุมโรคได้อาจใช้เวลาเป็นเดือน เมื่อควบคุมโรคได้ผู้ป่วยอาจต้องกินยาต่อไปอีกระยะหนึ่ง แพทย์จะเป็นผู้แนะนำว่าเมื่อใดควรลดหรือหยุดยา การหยุดยาอย่างกะทันหันอาจทำให้โรคกำเริบได้

ถ้าผู้ป่วยเกิดอาการ

ข้างเคียงระหว่าง

รับประทานยา

ต้องรีบปรึกษา

แพทย์ผู้ดูแล

การปฏิบัติตัวของผู้ป่วย

โรคในกลุ่มนี้มีความรุนแรงต่างกัน โรคกลุ่มนี้เป็นโรคเรื้อรังอาการของโรคอาจกำเริบและสงบสลับกันไป ดังนั้นผู้ป่วยจึงควรมารับการตรวจรักษาโดยสม่ำเสมอและรับประทานยาตามที่แพทย์สั่งโดยเคร่งครัด

เนื่องจากผู้ป่วยมักจะได้รับยาที่กดระบบภูมิคุ้มกัน ทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายลดลง ดังนั้น ผู้ป่วยจึงควรปฏิบัติตัวดังนี้

- ❖ หลีกเลี่ยงการใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่เป็นโรคติดเชื้อ ไม่ไปในสถานที่แออัด เพราะเสี่ยงต่อการติดเชื้อ
- ❖ ถ้ามีอาการที่บ่งถึงการติดเชื้อ เช่น ไข้สูง ไอ ปัสสาวะแสบขัด ควรปรึกษาแพทย์โดยเร็ว
- ❖ ไม่รับประทานอาหารสุกๆ ดิบๆ หรือไม่สะอาด
- ❖ ถ้าโรคยังไม่สงบ ไม่ควรตั้งครุรก์ เนื่องจากยาที่รับประทานเพื่อควบคุมโรคอาจมีผลต่อทารกในครุรก์ถึงแม้ว่าโรคสงบแล้ว ถ้าจะตั้งครุรก์ควรปรึกษาแพทย์ เพราะแพทย์อาจจะยังให้ยาบางชนิดเพื่อควบคุมโรคไม่ให้กำเริบ ซึ่งอาจมีผลต่อทารกในครุรก์ได้เช่นกัน
- ❖ ผู้ป่วยที่ได้รับยาเพรดนิโซโลนถ้ามีอาการปวดท้อง อุจจาระดำ หรืออาเจียนเป็นเลือดควรรีบพบแพทย์
- ❖ ควรพักผ่อนให้เพียงพอ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- ❖ ดื่มนมสด หรือ รับประทานอาหารที่มีแคลเซียมสูงเพื่อป้องกันภาวะกระดูกพรุนจากยา

โรคคúmน้ำพองในเยื่อบุช่องปาก

ผู้ป่วยที่มีคúmน้ำแตกเป็นแผลในปากควรปฏิบัติดังนี้

- ❖ ใช้น้ำเกลือ (Normal saline) อมกลั้ว บ้วนปาก บ่อยๆ หรือทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร หลีกเลี่ยงการใช้น้ำยาบ้วนปากหรือยาฆ่าเชื้อในช่องปากที่เข้มข้น
- ❖ หลีกเลี่ยงการแปรงฟันแรงๆ เนื่องจากจะทำให้แผลถลอกมากขึ้น
- ❖ หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารรสจัดโดยเฉพาะ อาหารเผ็ดหรือเปรี้ยว จะทำให้แสบหรือเจ็บแผลมากขึ้น

สำหรับผื่นที่ผิวหนัง ควรปฏิบัติดังนี้

- หลีกเลี่ยง การประคบหรือพอกแผลด้วยสมุนไพร หรือยาใด ที่แพทย์ไม่ได้เป็นผู้สั่ง
- ถ้าต้องการทำความสะอาดแผล ควรใช้น้ำเกลือ (Normal saline) เช็ดเบาๆ อาจใช้ยาทา เช่น ยาคีร์มฆ่าเชื้อ ไม่ควรเปิดแผลบ่อยๆ เพราะจะทำให้ ผื่นหนังหลุดลอก